

Ανθρωπιστικά και φιλειρηνικά αισθήματα των ομηρικών ηρώων

Πολιτισμός / Λογοτεχνία - Φιλολογία

Μιχάλης Κουτσός, Φιλολόγος - Συγγραφέας

Διάλογος Έκτορος και Ανδρομάχης στην Ζ΄ ραψωδία της Ιλιάδας του Ομήρου

(Ζ΄Ιλιάδ.237-530)

Η σκηνή αυτή είναι η τρίτη και μεγαλύτερη αλλά και τρυφερότερη, διότι μέσα στην αγριότητα των μαχών περιγράφονται άλλες μικρότερες σκηνές οικογενειακής και συζυγικής ζωής. Δεν είναι απλώς ότι αναφέρονται τέτοιες στιγμές αλλά ο τρυφερός τρόπος της περιγραφής, που δείχνει ότι πίσω από αυτόν τον «πολεμοχαρή αφηγητή» κρύβεται ένας άνθρωπος με ευαισθησίες. Ας τις δούμε αυτές τις σκηνές:

Α΄ Συνάντηση Έκτορος και Εκάβης

1. **Ο Έκτορας επιστρέφει στο παλάτι (Ζ´ 237-253)**

Ερμηνευτική προσέγγιση

Ενώ βρισκόμαστε στην κορύφωση της μάχης, οι Αχαιοί να έχουν πλησιάσει κοντά στο κάστρο της Τροίας ύστερα από σκληρές μάχες, ξαφνικά ο Όμηρος διακόπτει την συνέχεια των σκληρών μαχών, για να μας εξιστορήσει μερικές τρυφερές στιγμές οικογενειακής και συζυγικής ζωής. Ο Όμηρος εδώ χρησιμοποιεί την μέθοδο της εναλλαγής σκληρών και ήπιων σκηνών για την δημιουργία έντονης συναισθηματικής διακύμανσης.

Το θέμα είναι η επιστροφή του Έκτορα από τη μάχη στο παλάτι και η περιγραφή του παλατιού. Κατά την επιστροφή του τρέξανε όλες οι γυναίκες των Τρώων και οι κόρες τους, για να ρωτήσουν για τους δικούς τους αν είναι ζωντανοί ή αν σκοτώθηκαν. Βλέπετε ο Όμηρος ρίχνει το φακό του και στο αντίπαλο στρατόπεδο των Τρώων, το εχθρικό, όχι μόνο των Αχαιών. Αν όμως σκεφτούμε πώς και οι Τρώες είναι και αυτοί Έλληνες, τότε ίσως να δικαιολογείται το ενδιαφέρον του Ομήρου για τους Τρώες, αλλά δεν είναι αυτό. Ο Όμηρος θα ενδιαφέρονταν και για τους εχθρούς, όποιοι κι αν ήταν αυτοί, πράγμα που δηλώνει την ανθρωπιά του Ομήρου, ότι δηλαδή είναι ένας γνήσιος ανθρωπιστής.

Στην περιγραφή του παλατιού μας κάνουν εντύπωση δύο πράγματα: Το ένα, οι πετροπελεκημένες αίθουσες των γιων του Πριάμου, 50 τον αριθμό, και των γαμπρών του άλλες 12, και από την άλλη πόσο παραγωγικός ήταν με εξήντα δύο παιδιά, έστω κι αν τα έκανε με πολλές γυναίκες. Και δεν είναι θέμα οικονομικής άνεσης, που φυσικά την είχε, γιατί η Τροία ήταν στην μεγαλύτερή της ακμή στα χρόνια του Πριάμου, όσο η αγάπη του για οικογένεια και για πολλά παιδιά.

Ο χαρακτηρισμός πάλι των γυναικών ως «βλογητικά ταίρια και πολυσέβαστες γυναίκες» δείχνει τον σεβασμό που έτρεφε ο Όμηρος για τις γυναίκες ακόμη και των εχθρών.

2. Συνάντηση του Έκτορα με την μάνα του, την Εκάβη

(Ζ΄ 253-262)

Ερμηνευτική προσέγγιση

Η Εκάβη, η μάνα του Έκτορα, χαρακτηρίζεται ως «γλυκοδωρούσα» (*ηπιόδωρος*) και στοργική, αφού, ενώ πήγαινε στο θάλαμο της όμορφης Λαοδίκης, σταμάτησε, όταν

είδε να έρχεται ο Έκτορας από την μάχη, να τον υποδεχτεί αλλά και να τον ρωτήσει τι συμβαίνει τώρα που οι μάχες είναι σκληρές και οι Αχαιοί νικούνε. Του σφίγγει λοιπόν το χέρι και τον μαλώνει που παράτησε την μάχη αλλά βρίσκει την ευκαιρία να του πει να πάει να κάνει σπονδή στους θεούς, αφού προηγουμένως πει και ένα ποτήρι κρασί ο ίδιος, για να πάρει δύναμη. Ως μάνα που είναι σκέφτεται τον γιο της που κουράζεται στην μάχη και θέλει να τον βοηθήσει και να του δώσει δύναμη όσο μπορεί.

Βλέπουμε ακόμη ότι και το θρησκευτικό αίσθημα είναι αρκετά έντονο και στις δύσκολες στιγμές αισθάνονται την ανάγκη να ζητήσουν βοήθεια από τους θεούς. Εξάλλου ίδιοι οι θεοί ενδιαφέρονται πολύ αλλά ο καθένας για τους δικούς του. Η συμμετοχή τους στις μάχες είναι άμεση σε σημείο μάλιστα και να τραυματίζονται από γενναίους πολεμιστές.

3. Η απάντηση του Έκτορα στην Εκάβη (Ζ´ 262-268)

Ερμηνευτική προσέγγιση

Μας κάνει εντύπωση η αρνητική στάση του Έκτορα στην συμβουλή της μάνας του, που την δικαιολογεί με δύο λόγους: Πρώτα γιατί καθώς είναι κουρασμένος το κρασί θα του παραλύσει τα γόνατα και δεύτερο είναι άπλυτος και με τα χέρια του ματωμένα δεν θέλει να κάνει θυσίες. Και με αυτό και πάλι ο Όμηρος δείχνει τον σεβασμό του ήρωά του προς τους θεούς, στους οποίους πρέπει να προσεύχεται κανείς με ορισμένους όρους καθαριότητας.

4. Προτροπή του Έκτορα για προσευχή στην Αθηνά

(Ζ´ 269-285)

Ερμηνευτική προσέγγιση

Ο Έκτορας συμφωνεί με την μάνα του να κάνουν προσευχές και μάλιστα στην Αθηνά, αλλά και στον [Ποσειδών](#) και τον [Απόλλωνα](#), προστάτες της Τροίας, που έκτισαν τα τείχη και τις οχυρώσεις γύρω από την Τροία, αλλά διαφωνεί στο είδος του αφιερώματος. Αντί για κρασί ο Έκτορας προτείνει στη μάνα του να πάει στα προικιά της και να διαλέξει το πιο ωραίο πέπλο, διότι με αυτό θα ευχαριστηθεί περισσότερο η Αθηνά. Αυτό το ξέρουμε και από την πομπή των Παναθηναίων στον Παρθενώνα, που γίνονταν κάθε χρόνο και της αφιέρωναν ένα πέπλο. Ο πέπλος είχε κεντημένες σκηνές από τη Γιγαντομαχία (μάχη των θεών εναντίον των Γιγάντων), στην οποία είχε διακριθεί η θεά Αθηνά. Επίσης της είπε να θυσιάσουν δώδεκα μοσχάρια, διότι Ο Διομήδης, ο γιος του Τυδέα κάνει να «λακούν» οι Τρώες

μπροστά του και έτσι βρίσκονται σε δύσκολη θέση. Γι' αυτό και ο ίδιος θα πάει στον αδελφό του τον Αλέξανδρο (Πάρη) να μπει κι' αυτός στη μάχη, διότι αυτός είναι η αιτία του κακού. Παράλληλα τον καταριέται και να ανοίξει η γη και να τον καταπιεί.

5. Η Εκάβη πηγαίνει για προσευχή και αφιέρωση

(Ζ' 286-295)

Ερμηνευτική προσέγγιση

Η Εκάβη συμμορφώνεται προς την προτροπή του γιου της και πάει να διαλέξει το πιο «πλουμιστό» υφαντό για αφιέρωση στη θεά Αθηνά. Παράλληλα έδωσε εντολή στις υπηρέτριες (βάγιες) να πούνε στις αρχόντισσες να μαζευτούν όλες στο ναό της θεάς Αθηνάς. Τότε οι αρχόντισσες είχανε υφαντά στα σεντούκια τους, που τα διατηρούσαν με αρωματικά φυτά. Της Εκάβης όμως τα υφαντά ήταν από τα περίφημα «μυριοξόμπλιαστα» υφαντά (πολύ καλά κεντημένα και στολισμένα) που έκαναν οι Σιδώνισσες (οι γυναίκες της Σιδών της Φοινίκης) που τα πήρε ο Αλέξανδρος στα ταξίδια του πριν από την αρπαγή της ωραίας Ελένης. Διάλεξε λοιπόν το καλύτερο που το έκρυβε βαθιά κάτω στο σεντούκι και κίνησε για το ναό της Αθηνάς.

6. Η προσευχή στο ναό της Αθηνάς (Ζ' 296-304)

Ερμηνευτική προσέγγιση

Μια πομπή και πάλι γίνεται με την Εκάβη μπροστά και τις υπόλοιπες αρχόντισσες να ακολουθούνε, που έτρεξαν όλες, γιατί η κάθε μια είχε να παρακαλέσει για τον δικό της άντρα ή γιο. Ο ναός είχε ιέρεια την Θεανώ κόρη του Κισσέα και γυναίκα του αλογοτά Αντήνορα. Η Θεανώ σήκωσε το πέπλο ψηλά, για να το αφιερώσει την ωριόμαλλη Αθηνά, σήκωσαν και οι αρχόντισσες τα χέρια, για να προσευχηθούν και να ικετεύσουν την Αθηνά. Οι προσευχές τους ήταν κραυγές απελπισίας, αφού οι Αχαιοί με αρχηγό τον Διομήδη πλησίασαν επικίνδυνα στα τείχη με σκοπό να τα καταλάβουν.

7. Η προσευχή της ιέρειας Θεανώς

(Ζ' 305-310)

Ερμηνευτική προσέγγιση

Η ιέρεια Θεανώ ήταν ενήμερη για το τι γίνονταν έξω από το κάστρο, όπου ο Διομήδης έγινε ο φόβος και ο τρόμος των Τρώων. Γι' αυτόν προσεύχεται να πέσει κάτω μπρούμυτα στο χώμα μπροστά στις Σκαιές πύλες (ζερβοπόρτι), γιατί από αυτόν κινδυνεύουν. Και το τάμα είναι τα δώδεκα μοσχάρια ενός χρόνου, που δεν ζεύτηκαν στο ζυγό και δεν τα χτύπησε κανείς με την βουκέντρα. Είναι αυτά που είπε ο Έκτορας να πάει η Εκάβη ως θυσία στη θεά Αθηνά. Όλοι κινδυνεύουν, το κάστρο πρώτα από όλα, οι άντρες τους και τα μωρά παιδιά τους. Και τότε και τώρα στις δύσκολες καταστάσεις επικαλούμαστε το θεό, για να μας βοηθήσει.

(Συνεχίζεται)

<https://bit.ly/3m80Jzu>